

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Мозгальної Наталії Георгіївни на дисертаційне дослідження
Ван Лу «Підготовка майбутніх магістрів музичного мистецтва до
формування художньо-естетичного світосприйняття особистості
засобами фортепіанної музики»
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі
знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта
(Музичне мистецтво)**

1.Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки.

Сучасний стан розвитку України і Китаю сприяє оновленню мистецького освітнього простору обох країн, що передбачає поширення ефективних методик підготовки магістрів музичного мистецтва у вищих навчальних закладах, експериментальне відпрацювання шляхів їх реалізації з урахуванням інноваційного змісту, форм, методів і засобів навчання, включаючи використання фортепіанної музики композиторів різних країн. За цих умов магістр музичного мистецтва має бути підготовлений як фахівець високого рівня, покликаний не лише реалізувати зміст навчальної програми, а й зрозуміти й відтворити особливості фортепіанної музики різних стилів і жанрів. З цих позицій особливої актуальності набуває проблема формування в магістрів музичного мистецтва художньо-естетичного світосприйняття, що дозволить їм переконливо і стилевідповідно трактувати та репрезентувати фортепіанні твори дітям різного шкільного віку. Міркування у цьому напрямі свідчать про те, що обрана Ван Лу тема дисертаційного дослідження є актуальною для процесу оптимізації підготовки магістрів музичного мистецтва. Той факт, що дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та становить частину наукової теми «Методологія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії в контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти» (реєстраційний номер 0114U007160) також свідчить на користь актуальності досліджуваної проблеми.

2. Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

У дослідженні Ван Лу цілісно висвітлено теоретико-методологічні засади формування художньо-естетичного світосприйняття у магістрів музичного мистецтва; представлено науковий дискурс світогляду в онтологічній гносеологічній, праксеологічній та аксеологічній проєкціях; акцентована роль мистецтва та мистецької освіти у формуванні художньо-естетичного світосприйняття особистості на основі екстраполяції

відрефлексованого художньо-естетичного смислу твору на сприйняття життєвих реалій, що в свою чергу зумовлює якість художньо-естетичного світосприйняття; актуалізовано художньо-світоглядний потенціал полівекторності (етнічної, культурологічної, стилістичної, субкультурної) музичного репертуару; розроблено методика формування досліджуваної якості, в основі якої поетапне впровадження авторського методичного комплексу з опорою на фортепіанну музику різних епох і стилів.

3. Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Рецензована дисертаційна робота є комплексним дослідженням допоки нерозв'язаної в українській науці і практиці проблеми підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості засобами фортепіанної музики в гармонійній єдності її теоретичних і методичних аспектів. Дисертація має всі ознаки наукової новизни, оскільки своєчасно і оригінально заповнює означену прогалину як в теоретично-змістовому, так і в практичному аспектах. Зміст дисертаційної роботи є логічно структурованим і повністю відповідає меті дослідження і поставленим у ньому завданням: розкрити сутність поняття «художньо-естетичне світосприйняття особистості»; обґрунтувати зміст та структуру підготовленості майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичне світосприйняття особистості; представити методологію та розробити методика підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості засобами фортепіанної музики; визначити критерії та показники оцінювання підготовленості майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості засобами фортепіанної музики; експериментально перевірити ефективність методики підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості засобами фортепіанної музики. У процесі наукової розвідки автором використано адекватні вирішенню висунутих завдань методи наукового дослідження теоретичного й експериментального рівнів, а також математичної статистики. Усі висунуті дисертанткою завдання успішно вирішені.

Проблема формування художньо-естетичного світосприйняття є центральною у дисертаційній роботі, і авторка демонструє в першому розділі «Теоретичні основи дослідження підготовки магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості» досить таки добру обізнаність з філософськими, феноменологічними, психологічними трактуваннями категорії «світогляд», демонструє його бачення в онтологічній, гносеологічній, праксеологічній та аксеологічній проєкціях, розглядає типологію світоглядів (Й.Гете, Г. Гегель, Ф.Шеллінга), представляє україномовний історичний дискурс категорії «світогляд» (І. Нечуй-Левицький, Д. Чижевський, І. Мірчук, О. Кульчицький, М. Шлемкевич), розглядає космопсихологічну концепцію Г. Гачева, що бере свої витoki у філософських доробках Дж. Віко; на основі робіт британського

китаїста Дж. Нідема (J. Needham) та історика Ван Лінга визначає специфіку китайського світогляду, що полягає в «організмичному натуралізмі».

Враховуючи теоретичну неоднозначність поняття «світогляд», дослідниця допускає можливість різних тлумачень цього терміну, але одночасно чітко формулює своє розуміння як художньо-естетичного світогляду - процес і результат сприйняття творів мистецтва крізь призму відображення в них філософського осмислення буття та взаємовідносин людини, природи, суспільства специфічними засобами, художніми образами, символами, що відповідають певним естетичним принципам епохи та стилю, так і художньо-естетичного світосприйняття особистості - як здатності до цілісного художньо-образного, естетико-поетичного відчуження гармонії, краси докільця та людських відносин, зображених у творах мистецтва, що переноситься нею на ціннісно-сміслову сприйняття дійсності та власну художньо-творчу діяльність.

Погоджуючись із позицією О.Рудницької, що художній світогляд є «...специфічною формою емоційно-ціннісного відношення до навколишнього буття, що фокусує смисложиттєві установки і орієнтири людини, виражені в творах мистецтва», а також на основі різноаспектних визначень поняття «підготовленість», автор визначає підготовленість майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості як фахову якість, що забезпечує здатність цілеспрямовано та методично кваліфіковано застосовувати художньо-світоглядний потенціал музичного мистецтва, який об'єктивується через його семіотично-контекстуальний, образно-смісловий та асоціативно-дескриптувальний ресурси. Ця якість має свою складно-структуровану властивість та системний характер взаємозв'язків його компонентів (світоглядний, перцептивний, інтерпретаційний та інноваційний) та відповідних їх елементів (рис.1.1).

У другому розділі «Методологія та методика підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості засобами фортепіанної музики» чітко формулює своє розуміння проблеми та свою методологію і методику дослідження.

Дослідницькі позиції Ван Лу спираються на чітко окреслені полікультурні орієнтири, що надають їм цілісності і максимальної результативності. Дисертантка послідовно розгортає дослідження на засадах усвідомлення художньо-світоглядного потенціалу фортепіанної музики, який у дослідженні інтерпретовано як феномен відбиття смислових світоглядних аспектів буття, втілених в музичний текст закодованими художньо-естетичними засобами музичної виразності фортепіанного мистецтва, що об'єктивує художньо-світоглядні уявлення піаніста в процесі роботи над інтерпретацією фортепіанного твору.

У дисертаційній роботі чітко простежується комплексна реалізація гносеологічного, полікультурного, герменевтичного та інноваційного наукових підходів, що значно оптимізує процес підготовки магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття

особистості засобами фортепіанної музики. Педагогічні умови, що забезпечують даний процес передбачають стимулювання осмисленого ставлення майбутніх магістрів музичного мистецтва до світоглядного, художньо-естетичного контенту фортепіанних творів; цілеспрямоване дескриптування художньо-світоглядного контексту образів фортепіанних творів; актуалізація художньо-концептуальної експлікації в процесі творчо-виконавської інтерпретації фортепіанних творів майбутніми магістрами музичного мистецтва; залучення майбутніх магістрів музичного мистецтва до організації та участі у полікультурно-інтерактивних формах музично-освітнього процесу.

Розроблена дослідницею експериментальна модель, відповідно до задуму автора, функціонує у системній взаємодії всіх складників фахової підготовки з урахуванням художньо-естетичного впливу фортепіанної музики на особистість. Така модель, переконливо окреслює логіку розгортання досліджуваного процесу – від презентації мети до отриманого педагогічного результату.

Логічним завершенням дисертації стала презентація створеної Ван Лу у третьому розділі авторської методики, яка абсолютно логічно спрямована на формування у магістрів музичного мистецтва художньо-естетичного світосприйняття, що передбачає здатність свідомо визначати власні художньо-естетичні орієнтири та духовно-моральні світоглядні позиції та цінності, художньо-творчу та педагогічну інтерпретацію набутих полікультурних естетичних знань, впровадження нових естетичних категорій, інтерактивних методів та інноваційних технологій у власну освітню діяльність, а також у педагогічну та виконавську практику.

Рецензована дисертація приємно вражає багатством методичних пропозицій, де ідея полікультурної наступності простежується у системному застосуванні методів, що визначені відповідно до компонентної структури та обраних педагогічних умов: ідентифікації світоглядних диспозицій, пошуку уявних та реальних прототипів художнього образу фортепіанного твору, експлікації культурологічної інформації, класифікування музичних образів фортепіанних творів відповідно до їх педагогічної поліфункціональності та художньо-світоглядної проекції (перша умова); побудови комунікативно-голографічних проекцій та художньо-стильових зіставлень (друга умова); художньо-семантичного аналізу тексту музичного твору та його інтерпретаційного оформлення, історичного імпутуалізму естетико-категоріальних пояснень дійсності крізь призму творчо-виконавської інтерпретації образу (третья умова); розробки конкурсних та фестивальних програм, віртуальних мандрівок «фортепіанними краєвидами» (четверта умова).

Заслуговує на схвалення якісно зроблена діагностика підготовленості магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття (представлена у вигляді таблиць (3.1.-3.14) і рисунків (3.1.-3.5), яка здійснювалась за допомогою відповідних методів, серед яких: анкетування за методикою І. Шиндлера, «Шкала естетичних емоцій»

(AESTHEMOS); шкала «Структура вмінь викладання музики в культурно різноманітному середовищі (Х. Шипперса); тестування: «Роттердамська шкала емоційного інтелекту» (REIS)) К. Пекаар), «Художньо-естетичний потенціал методів музичного навчання»; «Виявлення готовності до впровадження творчо-інноваційних форм навчання» (Р. Кача); завдання на визначення світоглядного контексту семіосфери твору (М. Сторіно); опитувальник «Самооцінка досвіду застосування методик музичного навчання» (Л.Бреслер); модифікована методика Дж. Вінгстедта «Дослідження розуміння нарративних функцій музичного оповідання»; творчі завдання «Презентації репертуарних колекцій».

Дослідниця вдало презентує й належним чином реалізує авторську методику формування художньо-естетичного світосприйняття магістрів музичного мистецтва, осмислює широку панораму змін і трансформацій які відбуваються на світоглядно-орієнтаційному, художньо-комунікативному, творчо-інтерпретаційному, проєктно-євентивному етапах. Позитивним є окреслення автором різновекторних способів формування художньо-естетичного світогляду, аналіз його становлення і розвитку у студентів магістратури. В методиці автор використовує музику різних епох та стильових напрямів, зокрема прелюдії та фуги Й. С. Баха, цикл китайського композитора Цзян Веньє «Пори року», цикл Р. Шумана «Papillons» (Op. 2), цикл Мессіана «Каталог птахів», п'єси американського композитора Е. Сігмейстера «Потяг іде», «Ковбойська пісня», «Спірічуел», «Кожного вечора»; К. Дебюссі - «Маски», «Тарантела», «Сади під дощем»; Чу Ванхуа «Звук долини», М. Дремлюга «Дума», Ф. Шуберт «Угорський дивертисмент». З метою активізації художнього сприйняття автор використовує твори живопису: Тінторетто «Сходження на Голгофу», І. Іжакевич «Пісня кобзаря», Д. Безперчий «Кобзар», Кацусіки Хокусая «Велика хвиля біля Канагави». Позитивним вважаємо намагання дослідниці адаптувати до мети дослідження загальновідмі зарубіжні методики (Шульверк (Schulwerk) К. Орфа, Евритмія (Eurhythmics) Е. Жак-Далькроза, Методики Кодая (Kodály method), Методики Судзукі (Suzuki method) та навчальну програму Манхеттенвіль.

Загальні висновки цілісно відображають результати дослідження. Змістовними і цікавими є додатки, які вдало доповнюють його зміст. Бібліографічна частина дисертації є досить об'ємною (409 позицій), поряд з україномовними джерелами (321 поз.) фігурують надруковані російською, польською, англійською (64 поз.) та китайськими (22 поз.) мовами.

4. Нові факти, отримані дисертантом.

Вперше висвітлено сутність художньо-естетичного світосприйняття особистості та підготовленості майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості засобами фортепіанної музики; побудовано структуру зазначеного феномену, що складається зі світоглядного, перцептивного, інтерпретаційного та інноваційного компонентів; розроблено методичні принципи: співвіднесення

гносеологічного та аксіологічного аспектів пізнавального процесу; застосування художньо-світоглядного потенціалу полівекторності (етнічної, культурологічної, стилістичної, субкультурної) музичного репертуару; семіологічного супроводу освітнього процесу; агонистики як педагогічного ресурсу організації творчої діяльності з художньо-світоглядним контентом; розроблено поетапну методику підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості засобами фортепіанної музики, домінантою якої є наступні педагогічні умови: стимулювання осмисленого ставлення майбутніх магістрів музичного мистецтва до світоглядного, художньо-естетичного контенту фортепіанних творів, цілеспрямоване дескрептування художньо-світоглядного контексту образів фортепіанних творів, актуалізація художньо-концептуальної експлікації в процесі творчо-виконавської інтерпретації фортепіанних творів майбутніми магістрами музичного мистецтва, залучення майбутніх магістрів музичного мистецтва до організації та участі у полікультурно-інтерактивних формах музично-освітнього процесу; розроблено критерії (світоглядно-інтенціональний, емоційно-когнітивний, методично-орієнтаційного, творчо-діяльнісний) та показники оцінювання підготовленості майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості засобами фортепіанної музики критерії).

5. Ступінь обґрунтованості використаних методів, а також отриманих результатів і положень дисертації.

Теоретико-методологічна база дослідження ґрунтується на необхідності комплексного підходу до формування художньо-естетичного світосприйняття магістрів музичного мистецтва, що припускає свободу вибору принципів і прийомів аналізу. Тут засадничими стали ідеї філософів минулого і сучасності щодо формування цілісного світосприйняття, атрибутами якого є уявлення художньої картини світу, художнього світогляду як культурно-епохального, так і особистісного феномена. Дослідниця спирається на наукові роботи у галузі герменевтики, естетики, семіотики, структуралізму, інтерпретації музичного твору як художньо-естетичної цілісності; положення філософії та психології, пов'язані з вивченням особливостей художнього пізнання світу, світогляду, ментальності та світосприйняття. Дисертантка зупиняється на проблемі світоглядного потенціалу фортепіанної музики для формування художньо-естетичного світосприйняття особистості, аналізуючи праці, в яких висвітлено концепції художньо-світоглядного потенціалу фортепіанної музики (Ван Яюеци, О.Мелешкіна, Н. Рябуха, О.Потоцька, Хань Ле, М.Шмітс (M. Schmitz), А.Щербакова, Б.Яворський); концепції та методики музичного навчання, що кореспондуються з завданнями формування художньо-естетичного світосприйняття особистості (Н.Діббен (N. Dibben), Д.Кабалевський, Н. Кук (N. Cook), З.Кодаї, К.Орф, О.Ростовський, С.Ражніков, С.Сузукі (S. Suzuki) та ін.).

6. Значення для науки і практики отриманих результатів.

Вперше системно висвітлена проблема підготовки магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості засобами фортепіанної музики. Результати дослідження доповнюють наукові уявлення про теоретичні й філософо-культурні аспекти художнього світогляду, розширюють і поглиблюють відомі на сьогодні теоретико-методологічні напрацювання з формування художньо-естетичного світосприйняття особистості в парадигмі міждисциплінарності та інтеграції знань. Використано матеріали, які дають змогу методично кваліфіковано застосовувати художньо-світоглядний потенціал музичного мистецтва, який об'єктивується через його семіотично-контекстуальний, образно-смысловий та асоціативно-дескриптувальний ресурси. Розкрито розмаїття та своєрідність стильових різновидів фортепіанної музики та її значення у формуванні художньо-естетичного світосприйняття особистості.

Практична значущість результатів дослідження полягає в тому, що актуалізація художньо-світоглядної спрямованості фортепіанної підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва може бути спроектована на музично-виконавську підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва. Розроблені педагогічні умови можуть бути застосовані з відповідною метою на основі вокальної, симфонічної і хорової музики. Художньо-світоглядний контекст інструментально-виконавської підготовки як школярів, так і студентів, в умовах як формальної, так і неформальної музичної освіти може бути реалізований завдяки впровадженню розроблених у дослідженні методів: евристично-творчих, змістово-диспозиційних, інтерпретаційно-семантичних, організаційно-проектувальних.

Основні положення дисертації можуть бути використані при підготовці спецкурсів і спецсеминарів із проблем інтерпретації музичного тексту, художнього сприймання, а також при підготовці підручників і навчальних посібників, що присвячені естетико-філософським питанням формування особистості вчителя музичного мистецтва.

7. Повнота викладення результатів в опублікованих працях.

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських конференціях. Із них: 3 – у фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному періодичному виданні, 1 монографія (китайською мовою), 1 посібник (витайською мовою), 5 – апробаційного характеру, 2 з яких китайською мовою.

Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає діючим вимогам. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Разом із позитивною оцінкою змісту дисертації, рівня її виконання, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження і побажання:

1. У дослідженні докладно розкрито співвідношення світосприйняття з іншими психічними процесами: світовідчуття, світоставлення. Світорозуміння. Стосовно останнього психологічного стану – світорозуміння, то воно часто-застосовано дослідницею, але з посиланням на концепції науковців та наукової літератури. Доцільним вважаємо уточнити феномен художньо-естетичного світорозуміння, оскільки йдеться про співвідношення саме з художньо-естетичним світосприйняттям.
2. Застосовуючи полікультурний підхід як методологічну основу дослідження, дослідниця не вказує на полярність художньо-естетичного світосприйняття в компаративістській парадигмі «Схід-Захід», у межах якої і виникає розбіжність у сприйнятті художніх образів та формування художнього світогляду взагалі.
3. У дослідженні обґрунтовано цікавий методичний принцип агоністики як педагогічного ресурсу організації творчої діяльності з художньо-світоглядним контентом. Він переважно застосований у межах педагогічної умови – залучення майбутніх магістрів музичного мистецтва до організації та участі у полікультурно-інтерактивних формах музично-освітнього процесу. Разом з тим, варто було конкретизувати його практичне застосування в контексті формування художньо-естетичного світосприйняття.
4. У третьому розділі, в якому висвітлено діагностику та хід експерименту, ретельно представлено його проміжні та кінцеві результати, проте практичної цінності дослідженню надали б спостереження дисертантки про позитивні моменти та можливі труднощі, що виникали при впровадженні авторської методики у навчальний процес підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва китайців та українців.
5. Декілька зауважень технічного характеру: кращого осмислення змісту тексту дисертації, доцільно було узагальнити деякі теоретичні матеріали у вигляді таблиць і схем; з міркувань уникнення перевантаження основної частини роботи математичними фактами, дані, вміщені, зокрема в таблицях 3.1- 3.14. доцільно було б перенести в додатки.
6. Бажано було б розробити і подати в додатках словник основних термінів дослідження, представити більше навчально-методичних матеріалів, які були підготовлені здобувачем та використані у процесі експерименту.

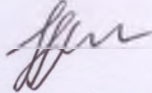
Водночас вважаємо, що вказані зауваження та побажання мають дискусійний характер та не знижують загальної позитивної оцінки дослідження Ван Лу.

Висновок. Аналіз дисертації, автореферату та опублікованих праць дає підстави зробити висновок, що дослідження Ван Лу «Підготовка майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості засобами фортепіанної музики» є цілісним, самостійним, завершеним, актуальним для теорії і практики музичного навчання, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення,

відповідає вимогам 9, 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 30.12.2015, № 943 від 20.11.2019) та Порядку проведення експерименту з присудженням доктора філософії, який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167. Її автор, Ван Лу заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент –
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри музикознавства,
інструментальної підготовки та хореографії
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

 Н.Г. Мозгальова

